

Slobodanka Miladinović

PU „Nata Veljković”

Kruševac

pedagog@nataveljkovic.edu.rs

UDK 373.23

37.064.1

373.211.24

GRAĐENJE KONCEPTA SAVREMENOG MODELA PARTNERSKOG ODNOSA PORODICE I PREDŠKOLSKE USTANOVE KROZ MODEL RODITELJSKE UKLJUČENOSTI

Apstrakt. U *Opštim osnovama predškolskog programa* kao fundamentu za izradu svih programa rada predškolskih ustanova saradnja sa porodicom predstavlja preduslov za ostvarivanje zadataka vaspitanja i obrazovanja. Podaci evaluacionih studija programa predškolskog vaspitanja pokazuju da su najveći i najdugotrajniji efekti onih predškolskih programa koji obuhvataju i uključivanje porodice. Cilj ovog rada jeste da se predstave višegodišnja iskustva saradnje sa porodicom, timskog planiranja, realizacije i evaluacije projektnih aktivnosti, prezentuje angažovanje i zajedničko delovanje predškolske ustanove i porodice na razvijanju i unapređivanju saradnje i njenoj održivosti. Smisao saradnje se ogleda u razvijanju i negovanju svesti vaspitača i roditelja, u pravcu da pristup *odvojene odgovornosti* bude promenjen u pristup *odeljene odgovornosti*, a u cilju uklanjanja barijera koje onemogućavaju konstruktivno partnersko delovanje na nivou porodica – predškolska ustanova.

Ključne reči: porodica, predškolska ustanova, partnerski odnos, roditeljska uključenost, razvoj deteta.

UVOD

Jedna od osnovnih funkcija institucionalnog predškolskog vaspitanja jeste dopuna porodičnom vaspitanju i to iz dva ključna razloga. Prvi razlog je jako oslabljena vaspitna funkcija porodice, nastala kao posledica raznih društvenih dešavanja u prethodnom periodu. Drugi razlog je taj što podaci evaluacionih studija programa predškolskog vaspitanja pokazuju da su najveći i najdugoročniji efekti onih predškolskih programa koji obuhvataju i uključivanje porodice (Kamenov, 1997. i *Pravilnik o Opštim osnovama...*, 2006).

U osnovi primera koje predstavljamo, tj. kreativnosti stručnog tima Ustanove na delu su dve polazne reči: porodica i predškolska ustanova.

Lokalna zajednica i država su tu da ustanovama koje se bave vaspitanjem i obrazovanjem dece predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta pruže podršku ne samo kao osnivači već kao aktivni učesnici u realizaciji vaspitno-obrazovnih programa. Naša je obaveza, kao fundamenta vaspitno-obrazovnog sistema, a samim tim i države, da sačuvamo i podržimo porodicu, jer svi planovi i projekti razvoja države za konačni cilj imaju jačanje porodice i stvaranje najpovoljnijih uslova za rađanje i vaspitavanje dece.

Učenje ugledanjem na uzor je oblik socijalnog učenja. Roditelji su prvi i najznačajniji uzor deci, a kasnije to postaju osobe izvan porodičnog kruga. U radu se razmatra uticaj učešća roditelja u životu i radu predškolske ustanove na kvalitet rada ove institucije. U istraživanju se pošlo od toga da najznačajnija pretpostavka razvoja partnerstva između porodice i predškolske ustanove jeste aktivno učešće roditelja u različitim područjima života i rada, što značajno doprinosi razvoju postojećih i stvaranju koncepta savremenog modela saradnje porodice i predškolske ustanove. Metoda istraživanja bila je deskriptivna, tehnike posmatranje i anketiranje, a instrument upitnik. Uzorak u istraživanju bio je više nego validan (110). Rezultati istraživanja su prikazani tekstualno.

OPŠTI CILJ REALIZOVANIH AKTIVNOSTI U OKVIRU PROJEKATA

Unapređivanje kvaliteta postojećih oblika saradnje i građenje koncepta savremenog modela partnerskog odnosa porodice i predškolske ustanove kroz model roditeljske uključenosti – značajne determinante napredovanja i razvoja deteta.

METODOLOGIJA RAZVIJANJA AKTIVNOSTI U OKVIRU PROJEKATA

U realizaciju projektnih aktivnosti je uključen veliki broj učesnika: deca, uža i šira porodica, vaspitači, vaspitači stažisti, predstavnici institucija iz lokalne zajednice. Projekat je realizovan u vaspitnim grupama deset vrtića PU „Nata Veljković“, kao i vaspitnim grupama van sedišta Ustanove (na seoskom području).

Realizacija projekta *Obeležavanje Međunarodnog dana porodice* (Miladinović, 2010), planirana je u godišnjim planovima rada PU „Nata Veljković“, počevši od Godišnjeg plana rada za 2010/2011. godinu

(*Godišnji plan rada...*, 2010) i predstavljena je na početku svake radne godine na svim sastancima stručnih organa. Vaspitno osoblje je upoznato sa etapama i dinamikom realizacije projekta. U okviru ovog, nastavlja se i realizacija aktivnosti u okviru ranije započetog projekta *Obeležavanje Međunarodnog dana dečije knjige* (Živković, 2009).

I etapa

Projektne aktivnosti – *Moja porodica*

Aktivno učešće roditelja u planiranju, realizaciji i proceni efekata rada u vaspitno-obrazovnom radu sa decom.

Moja porodica – primeri, likovne radionice, primena različitih likovnih tehnika – slikanje, vajanje, kolaž, pravljenja nakita, učešće dece.

Radionice sa decom i roditeljima – *Pravilan način ishrane u mojoj porodici*

Radionice sa decom i roditeljima – *Bezbednost dece u okruženju porodice i vrtića*

II etapa

Projektne aktivnosti – *Moja porodica slavi...*

Aktivnosti vezane za pripremu i proslavu porodičnih praznika: Božića, Vaskrsa, proslava krsne slave (običaji u mojoj porodici), Savin dan (običaji u vrtiću), proslava rođendana članova porodice.

Radionice sa decom i roditeljima *Moja porodica slavi...* (Slika 1 i Slika 2)

Slika 1. Izrađeni porodični kalendari slavlja

Slika 2. Uz podršku mame i tate sve je lakše

III etapa

Projektne aktivnosti *Moja porodica u gradu Kruševcu* – aktivnosti vezane za život porodice i njenu integrisanost u lokalnoj zajednici. Mogućnosti realizacije datih aktivnosti, zajedničko planiranje i organizovanje manifestacija u gradu, posete institucijama, gradskim kućama nauke i kulture... (Slika 3 i Slika 4).

Slika 3. *Deca i roditelji spremni za posetu*

Slika 4. *Radujemo se Uskrsu zajedno*

Data je pisana preporuka od strane stručnog saradnika i saradnika za planiranje organizacije i realizacije radionica za roditelje i decu *Moja porodica slavi...* Radionice su planirali i realizovali vaspitači u dogovoru sa decom, roditeljima i stručnim saradnikom (Šain i sar., 1998). Radionicama u devet vaspitnih grupa (pet pripremnih, jednoj starijoj, dve srednje vaspitne grupe i jednoj mlađoj) prisustvovalo je 168 roditelja, 170 dece, jedna baka, deka, ujak, sedmoro mlađe braće, četiri starije sestre i dve mlađe sestre.

Kao podrška vaspitačima u realizaciji radionica bili su prisutni i glavni vaspitači u tri vrtića, četiri koleginice (vaspitači drugih vaspitnih grupa), psiholog i pedagog. Radionice su održane u svim vrtićima, u popodnevnom časovima sa prethodno potvrđenim dolaskom roditelja potpisivanjem. Po završetku radionica sa roditeljima i decom isplanirana je zajednička poseta Centru osoba sa invaliditetom i Gerontološkom centru (Kruševac uoči porodičnog praznika Vaskrsa).

PRIKAZ ANALIZE REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Analiza podataka iz Upitnika (110) je kvantitativna i kvalitativna (Miladinović, 2011):

1. Kakvi su vaši utisci o realizovanoj radionici na temu *Moja porodica slavi...*?

Dobro organizovano, deca su odlično prihvatila i vidi se da uživaju, a i mi roditelji, odlično, jer su deca uživala a i mi sa njima.

Interesantno, kreativno novo iskustvo.

Bilo je vrlo toplo, društveno i maštovito. Trebalo bi da se dešava češće.

Super, osećala sam se kao dete. Interesantno, poučno za decu ali i za roditelje.

Jedno nezaboravno iskustvo, prelepo druženje sa ostalim roditeljima. Hvala na svemu. Vratio sam se u detinjstvo, najbolji deo života.

Naravno, deci je puno značilo, a i nama odraslima da se pobjegne od problema koji nas muče. Danas je bio prelep dan kako za mene tako i za moje dete.

Opšti utisak:

Zadovoljstvo roditelja što su u vrtiću, družeći se sa svojim detetom, ali i sa drugom decom i njihovim roditeljima, doživeli jedno novo prijatno iskustvo.

2. Navedite nam neki predlog koji bi po Vašem mišljenju doprineo unapređivanju partnerskog odnosa porodice i predškolske ustanove

Dobijeni predlozi se po smislu i značenju mogu grupisati u tri definisane oblasti saradnje sa porodicom:

1) *Uzajamno informisanje roditelja i vaspitnog osoblja*

Ukupno 28 roditelja (25,09%) smatra da profesionalnije informisanje o svim zbivanjima u vrtiću od strane zaposlenih može da pomogne unapređivanju partnerskih odnosa porodice i predškolske ustanove.

2) *Edukacija roditelja*

Ukupno 14 roditelja (12,72 %) smatra da u vrtiću treba organizovati predavanja za roditelje iz oblasti vaspitanja dece, a dva roditelja predlažu i temu predavanja za roditelje dece koja pokazuju društveno neprihvatljive oblike ponašanja prema drugoj deci.

3) *Učešće roditelja u životu i radu vrtića*

Ukupno 68 roditelja (72,19%) je mišljenja da bi direktno učešće roditelja u aktivnostima, poput radionica, koje se realizuju u grupi doprinelo unapređivanju razvoja partnerskih odnosa porodice i predškolske ustanove.

Sadržaj koji je realizovan u okviru radionica bio je podjednako efektan kako za decu tako i za roditelje; osećaj zajedništva koji se razvio, vesela komunikacija i pozitivna atmosfera, osmesi na licima dece i roditelja, zadovoljstvo rezultatima zajedničkog stvaralaštva, govore da je uloženi rad bio vredan truda. U toku realizacija radionica vaspitačima se pružila mogućnost da vrlo realno sagledaju odnos koji vlada između deteta i roditelja, kvalitet njihove komunikacije, kao i način uspostavljanja komunikacije sa drugima, što olakšava planiranje i realizaciju daljih partnerskih odnosa sa svakom porodicom ponaosob.

Efikan partnerski odnos sa porodicom je uticao i na kvalitet saradnje sa lokalnom zajednicom. U okviru realizacije projekata *Obeležavanje Međunarodnog dana porodice* i *Obeležavanje Međunarodnog dana dečije knjige* PU „Nata Veljković“ je organizovala tribinu na Blagovesti u Kruševačkom pozorištu za roditelje i sve zainteresovane sugrađane na temu *Brak, porodica, vaspitanje*. Akademik Vladeta Jerotić je svojim predavanjem podržao napore koje Ustanova ulaže u cilju poboljšanja kvaliteta postojećih oblika saradnje i građenja koncepta savremenog modela partnerskog odnosa porodice i predškolske ustanove kroz model roditeljske uključenosti.

Organizovan je Dečiji likovni salon *Vaskrs u našoj kući* uoči Vaskrsa u foajeju Kruševačkog pozorišta, a pod pokroviteljstvom Rotari kluba. Organizovana je tribina *Značaj pravilne ishrane dece predškolskog uzrasta* u saradnji sa Zavodom za javno zdravlje, a istovremeno i likovna izložba *Volim da jedem* u saradnji sa Kulturnim centrom Kruševac. Regionalna Televizija Kruševac i pisani mediji *Pobeda, Grad* su redovno najavljivali i izveštavali naše sugrađane o aktivnostima koje su realizovane.

Radionice za decu i roditelje *Moja porodica slavi...* kao preventivne aktivnosti se i dalje realizuju (četiri godine) u okviru *Programa zaštite dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja*, broj učesnika (deca, roditelji) je oko 3000 (Miladinović i Živković, 2015).

ZAKLJUČAK

Uspešnost ostvarivanja i održivost programskih zadataka predškolske ustanove planiranih u okviru saradnje sa porodicom, prvenstveno zavisi od usaglašenosti delovanja porodice i predškolske ustanove. Građenje partnerskog odnosa predškolske ustanove sa porodicom na nivou mezosistema osmišljeno je tako da vaspitanje i obrazovanje dece u predškolskoj ustanovi više nego do sada bude otvoreno za roditelje (njihove uticaje, potrebe i neposredno učešće) kako bi se kod njih formirala svest o podeljenoj odgovornosti, tj. o mogućnostima da lično doprinesu pravil-

nom razvoju i uspešnom učenju svoje dece, jer samo su dve trajne stvari koje darujemo svojoj deci – jedna stvar su koreni, druga su krila (H. Karter).

LITERATURA

- Godišnji plan rada za 2010/2011.* Neobjavljen dokument. Kruševac: PU „Nata Veljković”.
- Kamenov, E. (1997). *Metodika: Metodička uputstva za Model B Osnova programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja dece od tri do sedam godina.* Novi Sad: Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, Beograd: Republička zajednica viših škola za obrazovanje vaspitača Republike Srbije.
- Miladinović, S. (2010). *Obeležavanje Međunarodnog dana dečije porodice, idejni projekat.* Neobjavljen idejni projekat. Kruševac: PU „Nata Veljković”.
- Miladinović, S. (2011). *Izveštaj o obavljenom istraživanju o aktivnostima realizovanim u okviru projekta Obeležavanje Međunarodnog dana dečije porodice.* Neobjavljen izveštaj. Kruševac: PU „Nata Veljković”.
- Miladinović, S., Živković, D. (2015). Ono što dajemo deci su koreni i krila. *Simpozijum Vaspitač u 21. veku, Sokobanja.*
- Pravilnik o Opštim osnovama predškolskog programa (2006).* *Prosvetni glasnik*, broj 14/06.
- Šain, M. i sar. (1998). *Korak po korak u osnove programa.* Beograd: Kreativni centar.
- Živković, D. (2009). *Obeležavanje Međunarodnog dana dečije knjige, idejni projekat.* Neobjavljen idejni projekat. Kruševac: PU „Nata Veljković”.

Slobodanka Miladinović

BUILDING THE CONCEPT OF A MODERN MODEL OF PARTNERSHIP BETWEEN FAMILIES AND PRESCHOOL INSTITUTIONS THROUGH A MODEL OF PARENTAL INVOLVEMENT

Abstract. In general basis of the program is the foundation for making all programs of pre-school cooperation with the family is a prerequisite for achieving the tasks of education and information. Evaluation studies of the preschool show that are the largest and longest-lasting effects of those preschool programs which include family involvement.

In affect, the concept of the this model is the experience of the cooperation with the family, team planning, implementation and evaluation of project activities present engagement between preschool institutions and families in the development and promotion of cooperation and its sustainability .The effect of cooperation is reflected in the development and fostering awareness between the teacher and the parent in the direction to approach separate responsibilities, should be changed to access shared responsibility, in order to remove barriers that impede constructive partnership cooperation at the level of family - preschool institutions.

Key words: family, preschool, partner relationship, parental involvement, child development.